

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskernes Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Berättelse

om

WENERSBORGS

högre fullständiga elementarläroverk

under läsåret 1864—1865,

jemte

en föregående kort framställning om vigten och behovet af närmare bestämmelser
rörande läroböcker vid den allmänna elementarundervisningen,

tillika med

inbjudning

till

afhörandet af årsexamen vid nämnde läroverk,

af

CARL SAMUEL HULTSTRÖM

läroverkets rektor.

Dessutom:

Redogörelser under samma läsår af vederbörande rektorer och lärare för lägre elementar-
läroverken i Borås och Alingsås samt stadspedagogien i Ulricehamn.

Wenersborg.

Bagge och Pettersons officin, 1865.

Om vigten och behovet af närmare bestämmelser rörande läroböcker vid den allmänna elementarundervisningen.

Då man af årsberättelserna finner, hvilken olikhet af läroböcker som eger rum inom statens, till och med samma stift tillhörande elementarläroverk, och då detta förhållande måste medföra stora olägenheter, i synnerhet vid öfvergång från lägre till högre eller vid annan af omständigheter föranledd flyttning från ett till ett annat läroverk, icke blott för en någorlunda motsvarig placering på det nya stället, utan för den ej obetydliga kostnaden genom inköp af nya läroböcker; synes det vara skäl att fästa uppmärksamhet på dessa olägenheter och visa, huru viktigt och behöfligt det är, att några mera bestämda föreskrifter i detta afseende utfärdas.

Om det å ena sidan är en sanning, att en *god* lärare är för mer än den *bästa* lärobok, och att en lärare med större tillfredsställelse och framgång begagnar en lärobok, som han gillar eller själf författat, så följer å andra sidan ingalunda, att valet och bestämmandet deraf är någonting ligkiltigt, som bör öfverlemnas åt den enes eller andres subjektiva tycke. Obestriddigen är nemligen läroboken — om hvars betydelse med afseende på den allmänna elementarundervisningen är förträfflig och af alla lärare begrundansvärd afhandling af herr rektor Rabe blifvit införd i den nya pedagogiska tidskriftens första häfte — en kraftig häfstång, icke endast vid lärarens offentliga undervisning, utan vid lärjungens enskilda hemarbete; och under sådant förhållande torde den framställda frågan förtjena att tagas i betraktande.

Svårigheter, som härvid möta, äro: dels att kunna åstadkomma en säker och oväldig pröfning, hvilken lärobok i hvarje undervisningsämne är den bästa, och dels att, sedan en sådan blifvit funnen, bestämma lämplig tid för dess begagnande, så att hvarken för långvarigt stillastående eller för hastigt ombyte må inträffa. — I förra afseendet, eller hvad sjelfva lärobokspröfningen angår, erbjuder sig den utväg, att genom val från samtliga läroverken utses ett visst antal delegerade, för att, efter en bestämd tid (t. ex. 5 år), sammanträda i hufvudstaden under ordförandeskap af ecklesiastik-ministern eller chefen för elementarundervisningsärenden; hvarförinnan (3 å 4 månader förut) författare borde till något för ändamålet tillsatt utskott af i hufvudstaden varande lärare hafva inlemnat utarbetade läroboksförsök, som vid det föreslagna sammanträdet, och efter af nämnde utskott afgifna utlåtanden, skulle definitivt pröfvas, likasom det borde stå hvarje lärare fritt att vid sjelfva sammanträdet för sitt eller sina läroämnen insända förslag på de läroböcker, som af honom ansågos för de bästa och tjenligaste. En på sådant sätt sammansatt komité, som måhända kunde kallas läroboksrevision (motsvarande den i 1820 års skolordning bestämda skolrevision), borde väl vara den mest kompetenta att fälla utslaget i denna fråga,

vid hvars afgörande nödigt afseende äfven kunde fästas på *allmänna* opinionen, hvarom säker och bestämd kännedom vore att vinna genom en *ovilkorlig* föreskrift, att *alla* lärare för de läroämnen, hvaruti de undervisat, *borde* vid hvarje läsårs slut, för att i rektors årsberättelse intagas, afgifva yttrande öfver de begagnade läroböckernas lämplighet, samt, i fall en eller annan ogillades, anföra skälen derfor och föreslå nya. — I sednare afseendet, eller hvad tiden för de en gång antagna läroböckernas begagnande angår, synes denna kunna omfatta perioden mellan ofvan föreslagna delegerades sammanträde, d. v. s. 5 år; börande likväl, om en eller annan ny lärobok sedermera bestämdes, de lärjungar, som redan börjat förut antagne läroböcker, dermed få fortfara tills de utgått från skolan. Detta sista bestämmande är desto mera angeläget, som annars en lärjunge, under sin 10-åriga vistelse vid elementarläroverket, möjligen uti något läroämne skulle, till men för både studier och kassa, nödgas ombyta lärobok 2 à 3 gånger.

Något som tillika bör tagas i betraktande är det höga pris, som hittills i allmänhet betalats för läroböcker. Detta förhållande är så mycket mera orimligt och att anmärka, emedan en förläggare af en allmänt antagen lärobok med visshet kan påräkna en betydlig afsättning, bäst bevisad genom de flere upplagor, som af en och annan sådan förekommit. I andra länder (t. ex. inom österrikiska monarkien) tillhandahållas läroböcker för ett, jemförelsevis med andra bokhandelsartiklar, lägre pris, hvilket synes hafva största skäl för sig och kunna äfven hos oss utan svårighet låta sig göra, om staten, efter att hafva betalat ett tillräckligt och uppmuntrande honorarium till författare af de bästa läroböcker (hvaraf pröfningen skulle ske på ofvan föreslagne sätt), antingen sjelf öfvertoge förlagsrätten eller, vid dess öfverlemnande till någon annan, bestämde ett måttligt pris, som endast vore beräknadt att ersätta kostnaderna.

Vid en sådan anordning och bestämmande af läroböcker, torde äfven böra tagas i öfvervägande, om det ej vore tjenligt och möjligt, att åtminstone för de lägsta klasserna utgifva *en enda* encyklopedisk lärobok, som innehöll alla på detta stadium förekommande ämnen, likasom att för språkundervisningen (i afseende hvarpå efter enahanda grunder utarbetade grammatiska läroböcker äro så högst önskvärda) i *en enda volym* upptaga (för hvarje språk serskildt) alla de stycken eller delar af olika författare, som läroverksstadgan bestämmer skola genomås. Otvifvelaktigt måste på detta sätt kostnaden för läroböcker betydligt förminskas, hvilken kostnad under närvarande förhållanden icke är en småsak, utan i synnerhet uti de högre klasserna, serdeles på klassiska linien, går till ett belopp, som mera än en gång utgjort ett hufvudsakligt hinder för obemedlade lärjungar att fortsätta deras studier.

Om mot detta förslag af sålunda bestämda läroböcker skulle invändas, att ett sådant quasi-monopolium måste hindra en, icke mindre i detta än alla andra afseenden, nyttig och nödig täflan, så svaras, att, långt ifrån att detta skulle inträffa, tvärtom täflan efter all sannolikhet borde blifva större mellan nya läroboksförfattare; emedan för dem nu funnes kompetente domare att vädja till, samt de dessutom, oberäknadt utmärkelsen, alltid af staten hade att påräkna ett större honorarium, än en vanlig förläggare för en opröfvad lärobok kunde erbjuda.

Årsberättelser.

I. Högre elementarläroverket i Wenersborg.

Vid redogörelsen för snart tilländalöpande läsår, är det för mig en stor glädje att i främsta rummet kunna intyga, att förhållandet bland lärjungarne i moraliskt och disciplinärt afseende, hvaröfver jag i förra årsberättelsen haft obehaget att framställa anmärkning, varit, serdeles under vårterminen, i största allmänhet tillfredsställande, hvaraf jag hoppas återkomsten och ett allt mera befastande af den goda anda af ordning, flit och sedlighet, som under *många* föregående år så fördelaktigt utmärkt den här studerande ungdomen.

Läsåret har för öfrigt fortgått utan några mera anmärkningsvärda tilldragelser. Under höstterminen hotade åter en ögonsjukdom att utbryta, hvilken dock lyckligtvis inskränktes till omkring 20 lärjungar nästan samtidigt under 4 å 6 veckor och icke var af svårare beskaffenhet än att de sjuke kunde gå upp i skolan, fastän de icke fingo ansträngas med hemöfverläsning. — Af efterföljande uppgifter synes, att adjunkt Lindblad under höst- och adjunkt Sahlén under vårterminen varit af sjukdom hindrade att tjänstgöra, den förre 5 och den sednare 3 veckor.

Uti firandet af de under läsåret inträffade 2:ne högtidsfester (neml. föreningsfesten den 4 november och minnesfesten af Ansgarii dödsdag den 3 februari) har läroverket deltagit på det sätt, att å dess vägnar lektor Svedborg vid förra och lektor Wallinder vid sednare tillfället hållit högtidliga festtal, utom det att både lärare och lärjungar bevistat på dessa dagar förrättade offentliga gudstjänster.

Dessutom bör med tacksamhet nämnas, att genom 2:ne under vårterminen gifna sällskapsspektakel inbringats en summa af 535 r:dr r:mt, hvaraf 35 r:dr komma att såsom premier utdelas vid terminens slut, och 500 r:dr skänkts till en stipendii-fond, med de bestämmelser för förvaltningen, som synas af här in extenso upptagna

”Gåfvobref.

Då vi undertecknade, som tro att hvarje yttring af en harmlös glädje eger sin vacker betydelse i det allvar, som kan hvila på dess botten, genom några af en välvillig allmänhet uppmuntrade dramatiska föreställningar kommit i tillfälle att visa vårt varma deltagande för Wenersborgs högre elementarläroverk, så skänka vi härmedelst en summa af fem hundra (500) riksdaler riksmünt att användas till en stipendie-fond för ynglingar, som vid nämnde elementarläroverk idka studier, hvilken fond ställes på ständig tillväxt, och med afseende på hvars förvaltning vi hafva velat stadga nedanstående bestämmelser att till evärdelig efterlefnad gälla.

§ 1. Kapitalet göres fruktbarande genom utlåning mot fullgod säkerhet och högsta dermed förenliga ränta, till hvars årliga förfallodag bestämmes den 20 mars.

§ 2. Till befrämjande af en snabbare tillväxt lägges tredjedelen af hela årliga räntan till kapitalet, till dess detsamma uppgår till jemna ett tusen (1,000) r:dr r:mt, och sedermera oafbrutet en sjettedel af hela årliga räntan till kapitalet.

§ 3. De räntemedel, hvilka efter fullgörandet af bestämmelserna i § 2 årligen kvarstå, utdelas vid hvarje läseårs slutexamen enligt följande grunder:

a) Två tredjedelar af dessa räntemedel utdelas till någon för synnerlig flit, mogenhet i kunskaper och goda seder utmärkt, från läroverket afgående yngling.

b) Den återstående tredjedelen af nämnde räntemedel fördelas lika mellan 2:ne för flit, kunskaper och goda seder utmärkta ynglingar inom läroverkets fem nedersta klasser.

c) Den i mom. a) och b) omnämnda fördelning må likväl ej tillämpas innan hela den till utdelning bestämda summan uppgår till sjuttiofem (75) r:dr r:mt, utan hela summan utdelas till en, som nämndt är, kvalificerad från läroverket afgående yngling.

d) Dessa stipendier må alltid beräknas i jemna riksdalerstal, och må det i mom. a) bestämda aldrig öfverstiga ett hundra (100) r:dr r:mt, och de i mom. b) bestämda ej öfverstiga tjugofem (25) r:dr r:mt hvardera.

§ 4. Så snart den till utdelning bestämda räntan öfverstiger ett hundra femtio r:dr r:mt, lägges äfven detta öfverskott till kapitalet för bildande af ett nytt stipendium efter samma grunder, som i § 3 omförmälas, och med hvars utdelande må börjas så snart det uppgår till tjugo r:dr r:mt, och så allt framgent.

§ 5. Innehafvare af detta stipendium må icke anses förhindrad att jemte detta komma i åtnjutande af annat stipendium.

§ 6. Grundkapitalet vårdas af rektor och kollegium samt benämnas:

1865 års Sällskaps-fond.

Till bekräftelse af detta gåfvobref hafva vi det med våra namn undertecknat.
Wenersborg den 20 mars 1865.

(Underskrifter.)"

Härefter öfvergår jag till berättelsen i vanlig, föreskrifven ordning:

A) Undervisningen.

1) *Lästerminernas början och slut:* höstterminen börj. d. 24 aug.; slut. d. 19 dec.
vårterminen börj. d. 12 jan.; slut. d. 2 juni.

2) *Dagliga lärotiden:* fördelad på för- och eftermiddagar.

3) *Antagna läroböcker:*

I Kristendom: katekesen, Bergs bibelhandbok och Norbecks lärobok i dogmatiken;

Biblisk historia: Bohms lärobok;

Kyrkohistoria: berättelser ur kyrkohistorien af A. Almquist för klass. 4 och 5, Cornelii lärobok för klass. 6 och 7;

Modersmålet: Filéns lärobok och Bjurstens läsebok;

Latinska språkets grammatik: Rabes lärobok;

d:o explikation: Rabes krestomathi, Cornelius Nepos, Julius Cæsar och Ovidius för klass. 3—5; de 2:ne sistnämnde auktorerna, Cicero de officiis, Cato Major, Lælius och orationes selectæ, Livius, Virgilius och Horatius för klass. 6 och 7;

Grekiska språkets grammatik: Langes och Rabes läroböcker;

d:o explikation: Nilsons läsbok, Xenophons Anabasis och Homeri Odysseé;

Tyska språkets grammatik: Lyths lärobok;

d:o explikation: Lyths krestomathi, Schillers Gesch. des 30-jähr. Kriegs och Wilhelm Tell, Goethes Hermann und Dorothea samt Voss'ens Luise;

- Engelska språkets grammatik: May's lärobok;
 d:o explikation: May's krestomathi, Irvings life and voyages of Columbus, Goldsmith's Vicar of Wakefield och Marryats Monsieur Violet;
- Franska språkets grammatik: Öhrlanders lärobok för klass. 4 och 5, Oldes för kl. 6 och 7;
 d:o explikation: Oldes explikationsöfningar för klass. 4 och 5, Lamartines voyage en orient, Saintines Picciola, Voltaires Henriade, "variétés littéraires", rédigées par Berndtson, "bibliothèque française" par Paban samt "choix d'esquisses biographiques" de F. Arago, för klass. 6 och 7;
- Mathematik: Zweigbergks lärobok i arithmetik, Euclides, Björlings lärobok i algebra, Lindmans i plan trigonometri samt Alreiks i stereometri;
- Naturvetenskap: Berlins läsebok för klass. 1 och 2, Arrhenii mindre lärobok i botanisk terminologi för klass. 2—4, 3:dje häftet af Anderssons inledning till botaniken för klass. 5 och 6, Sundevalls lärobok i zoologi, fysikens grunder af Schabus, öfvers. af Berlin, jemte den sistnämndes lärobok i kemi;
- Svensk historia: Alanders och Ekelunds läroböcker samt den förres läsebok;
 Allmän d:o: Alanders, Palmblads och Pütz' läroböcker;
- Geografi: Wingses lärobok för 1:sta och till en del 2:dra klassen;
 Palmblads d:o för de öfriga klasserna;
- Filosofi: Afzelii läroböcker i logik och psykologi.

Uti dessa läroböcker hafva följande lärokurser blifvit genomgångna:

Första klassen:

- Kristendom. Katekes: till 3:dje artikeln. Läsning af valda psalmer.
 Biblisk historia: gamla testamentets efter läroboken, jemte några berättelser ur nya testamentets, efter lärarens muntliga föredrag.
- Modersmålet. Språklära: det vigtigaste af formläran och af läran om enkla satser.
 Öfningar i ren och tydlig innanläsning samt rättskrifning.
 Berättelser ur nordiska sagohistorien.
- Mathematik. Arithmetik: de fyra räknesätten i enkla tal och sorter jemte öfning i hufvudräkning.
 Geometrisk åskådningslära: efter föredrag och undervisn. af läraren i teckning.
- Naturvetenskap. (Berlins läsebok har begagnats vid innanläsningsöfningarne, då redogörelse äfven fått lemnas för innehållet.)
 Matematisk geografi: de enklaste begreppen, efter muntlig framställning.
 Fysisk d:o: det allmännaste om verldsdelarne samt Sveriges, Norges och Danmarks.
- Historia och Geografi. Historia: Svenska konungalängden.
 Geografi: Sveriges, Norges och Danmarks politiska, jemte en kort öfversigt af Europas stater med deras hufvudstäder.

Andra klassen:

- Kristendom. Katekes: från tredje hufvudstycket till slut. Läsning af valda psalmer.
 Biblisk historia: nya testamentets.
- Modersmålet. Språklära: etymologien samt det allmännaste och vigtigaste af syntaxen.
 Öfningar i satsupplösning, rättskrifning och välläsning.

- Tyska. Grammatik: formläran till och med en del af de oregelbundna verberna.
 Explikation: de före syntaxen stående explikationsöfningarne samt 8 stycken af läsboken.
- Mathematik. Arithmetik: de fyra räknesätten i vanliga och decimalbråk samt i sorter.
 Geometrisk åskådninglära: efter föredrag och undervisn. af läraren i teckning.
- Naturvetenskap. Matematisk geografi: grunddragen deraf.
 Fysisk d:o: det allmännaste om verdensdelarne, samt floder, berg och sjöar i Europa.
 Botanik: det viktigaste af terminologien efter Arrhenii mindre lärobok, samt Linnés sexualsystem. Insamling jemte beskrifning af växter.
- Historia och Geografi. Historia: till och med VIII tidehvarvet efter läroboken, jemte muntliga berättelser efter läsboken.
 Geografi: Sveriges, Norges och Danmarks politiska efter Palmblads lärobok, och det öfriga af Europas efter Wings.

Tredje klassen:

- Kristendom. Katekes: avslutad och repeterad.
 Biblisk historia: repetition af läroboken, tillika med de viktigaste af anmärkningarne.
- Modersmålet. Språklära: formlära samt syntax och rättstafningslära, jemte det viktigaste af sats- och interpunktionsläran med dertill hörande skriföfningar. Rättsskrifning efter diktamen samt smärre uppsatser i form af bref och beskrifning. Läsöfningar.
- Latin. Grammatik: formläran.
 Explikation: de 3 första afdelningarne uti läsboken till Rabes grammatik.
- Tyska. Grammatik: hela formläran. Skriföfningar på lärorummet.
 Explikation: st. 7—21 uti Lyths krestomathi.
- Engelska. Grammatik: uttalsläran och det viktigaste af formläran till oregelbundna verber.
 Explikation: st. 1—14 uti May's krestomathi.
- Mathematik. Arithmetik: repetition af föregående kurser, samt enkel och sammansatt regula de tri.
 Geometri: (klassiska linien) de 26 första propositionerna; (reala d:o) hela första boken af Euclides.
- Naturvetenskap. Botanik: Linnés sexualsystem och grunddragen af organografien, efter Arrhenii mindre lärobok, jemte tillämpning deraf på åtskilliga allmänna växter.
 Zoologi: inledning till djurrikets kännedom, och läran om däggdjuren.
- Historia och Geografi. Historia: till lärobokens slut, jemte muntliga berättelser.
 Geografi: ifrån Ryssland till Nederländska monarkien.

Fjerde klassen:

- Kristendom. Katekisation öfver 3:dje, 4:de och 5:te hufvudstycket. Matthei evangelium, jemte årets högmessotexter. Juda folkets historia. Kyrkohistoriska berättelser.
- Modersmålet. Lika med tredje klassen.
- Latin. Grammatik: repetition af formläran; till och med kasusläran af syntaxen.
 Explikation: Miltiades, Aristides, Pausanias, Cimon, Lysander, De regibus och 6 kap. af Datames uti Cornelius Nepos.
- Grekiska. Grammatik: det allmännaste af formläran, till och med verba contracta.
 Explikation: till 23 st. uti Nilsons läsbok.

- Tyska. Grammatik: formläran repeterad; syntax till verbets ställning. Skriföfningar på lärorummet.
 Explikation: st. 22—33 uti Lyths krestomathi.
- Engelska. Grammatik: formläran till och med en del af de oregelbundna verberna. Skriföfningar på lärorummet.
 Explikation: st. 15—26 uti May's krestomathi.
- Franska. Grammatik: formläran till och med hjälpverberna.
 Explikation: st. 1—53 af 1:sta afdelningen uti Oldes explikationsöfningar.
- Mathematik. Arithmetik: till och med intresse-räkning, jemte repetition af det föregående.
 Geometri: (klassiska linien) de två första böckerna af Euclides;
 (reala d:o) de tre d:o d:o.
- Algebra: de fyra räknesätten i hela tal samt bråk.
- Naturvetenskap. Botanik: Linnés sexualsystem och organografien, efter Arrhenii lärobok, jemte tillämpning deraf på 200 växtarter för klassiska och på 300 för reala linien.
 Zoologi: (klassiska linien) läran om foglarne och amfibierna;
 (reala d:o) Svenska foglarne utförligare.
- Historia och Geografi. Historia: repetition af fäderneslandets, och från början till det Romerska riket af den allmänna.
 Geografi: från Österrike till Spanien.

Femte klassens nedra afdelning:

- Kristendom. Dogmatik: 1—7 kap.
 Kyrkohistoriska berättelser.
 Matthei evangelium, jemte årets högmessotexter.
- Modersmålet. Repetition af språkläran. Interpunktions- och satslära med tillämpning.
 Läsning af stycken ur Svenska författare. Uppsatser öfver lättare ämnen, samt i form af bref och berättelser.
- Latin. Grammatik: formläran repeterad; de viktigare reglorna af syntaxen. Ett hem-thema hvarje vecka, och 2 timmar i veckan skriföfningar på lärorummet.
 Explikation: Alcibiades, Thrasybulus, Conon, Dion, Iphicrates, Chabrias, Timotheus och Datames uti Cornelius Nepos samt de 14 första kap. af 1:a boken uti Julius Cæsar.
- Grekiska. Grammatik: formläran afslutad och repeterad.
 Explikation: st. 26—31 uti Nilsons läsbok och de 5 första kap. af 1:a boken uti Xenophons Anabasis.
- Tyska. Grammatik: repetition af formläran, samt en del syntaxen. Ett hem-thema hvarje vecka för reala linien.
 Explikation: st. 34—45 uti Lyths krestomathi.
- Engelska. Grammatik: afslutad. Skriföfningar på lärorummet.
 Explikation: kap. 1—8 uti Columbus.
- Franska. Grammatik: formläran till de oregelbundna verberna. Skriföfningar på lärorummet.
 Explikation: st. 44—69 af 1:a samt st. 1—15 af 2:a afdelningen uti Oldes explikationsöfningar.
- Mathematik. Arithmetik: lika med 4:de klassen.
 Geometri: (klassiska linien) de 4 första böckerna af Euclides;
 (reala d:o) dessutom den 5:te af d:o, dock utan bevis; samt geometriska öfningssatser efter Todhunter.

- Algebra:** (klassiska linien) repetition af 4:de klassens kurs, jemte polynomers upplösning i faktorer;
 (reala d:o) d:o d:o d:o d:o, jemte det viktigaste af läran om digniteter och rötter, eqvationer af 1:a graden med en obekant, samt problemer.
- Naturvetenskap.** Botanik: repetition af organografien; omkring 300 växtarter.
 Zoologi: läran om amfibierne, fiskarne och insekterna.
 Fysik: från början till hydrostatik, jemte problemer.
- Historia och Geografi.** Historia: repetition af fäderneslandets, samt från "Makedoniska tiden till Roms förfall" af den allmänna.
 Geografi: från Frankrike till Asien.

Femte klassens öfra afdelning:

- Kristendom.** Dogmatik: 7 och 8 kap. jemte repetition af de föregående.
 Kyrkohistoriska berättelser.
 Apostlagerningarne från 11 kap. till slut, jemte årets högmessotexter.
- Modersmålet.** Lika med nedra afdelningen.
- Latin.** Grammatik: syntaxen afslutad och repeterad, jemte prosodik. Hem-themata och skriföfningar på lärorummet lika med nedra afdelningen.
 Explikation: hela 1:a och 2:a boken uti Julius Cæsar de bello Gallico; st. I—IV uti Ovidius (Brodéns edition).
- Grekiska.** Grammatik: lika med nedra afdelningen.
 Explikation: de 2 första böckerna uti Xenophons Anabasis.
- Tyska.** Grammatik: hela syntaxen.
 Explikation: st. 45—56 uti Lyths krestomathi.
- Engelska.** Lika med nedra afdelningen.
- Franska.** Grammatik: lika med nedra afdelningen, med tillägg af de oregelbundna verberna.
 Explikation: st. 30—71 af 2:a afdelningen uti Oldes explikationsöfningar.
- Mathematik.** Arithmetik: afslutad och repeterad.
 Geometri: lika med nedra afdelningen.
 Algebra: d:o d:o.
- Naturvetenskap.** Botanik: grunddragen af anatomen och fysiologien; omkring 300 växtarter.
 Zoologi: kursen afslutad.
 Fysik: lika med nedra afdelningen.
- Historia och Geografi.** Historia: repetition af fäderneslandets, samt från Rom under kejsarne till korstågen.
 Geografi: Europas afslutad och repeterad.

Sjette klassens nedra afdelning:

- Kristendom.** Dogmatik: kap. 1—8.
 Kyrkohistoria: från lärobokens början till § 24.
 Nya testamentet: från 13 kap. till slutet af Apostlagerningarne, samt årets högmessotexter.
- Modersmålet.** Läsning af valda stycken ur Svenska, Norska och Danska författare. Öfningar i rättskrifning och grammatik. Uppsatser på lärorummet öfver lättare ämnen. Det allmännaste af Sveriges litteraturhistoria till 8:de kapitlet. En hemma utarbetad uppsats hvarannan vecka för klassiska samt hvarje vecka för reala linien.
- Latin.** Grammatik: repetition af syntaxen med alla anmärkningarne. Ett hem-thema hvarje vecka. Skriföfningar på lärorummet.

- Explication: kap. 26—40 af första boken uti Julius Cæsar; Cato Major samt det första Catilinariska talet af Cicero; 900 vers uti Ovidius (Brodéns edition) och 300 vers af Virgilio Æneis.
- Grekiska.** Grammatik: repetition af formläran, samt kasusläran efter Säves lärobok.
Explication: 3:de och 4:de boken uti Xenophons Anabasis, samt 300 vers af 1:a rhapsodien uti Homeri Odysseé.
- Tyska.** Grammatik: repetition. Ett hem-thema hvarje vecka för reala linien.
Explication: sid. 1—50 (Cottas uppl.) af Schillers Geschichte des 30-jährigen Kriegs och hela Wilhelm Tell.
- Engelska.** Grammatik: repetition. Skriföfningar på lärorummet.
Explication: kap. 9—16 af Columbus och de 10 första kap. af Vicar of Wakefield.
- Franska.** Grammatik: från början till kap. 6 ("om verbet") uti Oldes lärobok. Översättningsöfningar på lärorummet för reala linien.
Explication: från början till "11 Octobre 1832" på V (voyage de Bayruth) uti Lamartine och de 3 första sångerna jemte 100 vers af den 4:de uti Henriaden.
- Mathematik.** Geometri: 5:te och 6:te böckerna af Euclides, jemte problem för reala linien.
Algebra: (klassiska linien) läran om kvadrat-rötter och radikal-quantiteter, eqvationer af 2:a graden, jemte problem; (reala d:o) dessutom eqvationer af 1:a graden med flere obekante.
- Naturvetenskap.** Botanik: naturliga växtfamiljerna.
Zoologi: översigt af läran om de icke vertebrerade djuren, jemte repetition.
Fysik: (klassiska linien) från början till läran om maskiner; (reala d:o) från läran om maskiner till akustiken, jemte problem.
- Kemi: inledning och läran om metalloïderna.
- Historia och Geografi.** Historia: repetition af fäderneslandets, samt medeltidens af den allmänna, efter Alander, afslutad, jemte de 7 första §§ i nyare tidens, efter Pütz.
Geografi: Asiens.

Sjette klassens öfra afdelning:

- Kristendom.** Dogmatik: kap. 1—6 fullständigt genomgångne.
Kyrkohistoria: från reformationen till lärobokens slut.
Nya testamentet: några kapitel af Mattheus, samt årets högmessotexter.
- Modersmålet.** Lika med nedra afdelningen.
- Latin.** Grammatik: Lika med nedra afdelningen.
Explication: 1:a boken samt kap. 1—16 af den 2:a uti Livius; de 2 första Catilinariska talen af Cicero samt 1:a och 3:dje boken af Virgilio Æneis.
- Grekiska.** Grammatik: repetition af formläran, samt hälften af syntaxen efter Säves lärobok.
Explication: böckerna 2 och 5—7 uti Anabasis samt de 2 första rhapsodierna uti Odysseén.
- Tyska.** Grammatik: lika med nedra afdelningen.
Explication: hela Hermann und Dorothea, jemte Schillers Gesch. des 30-jähr. Kriegs.
- Engelska.** Grammatik: lika med nedra afdelningen.
Explication: från 36 kap. till slut af Columbus och de 10 första kap. af Vicar.
- Franska.** Grammatik: till bruket af infinitiven (8 kap:s 7 §). Översättningsöfningar på lärorummet för reala linien.
Explication: från V (voyage de Bayruth) till slut uti Lamartine och från 5:te sången till slut af Henriaden.

- Mathematik. Geometri: repetition af nedra afdelningens kurs, jemte lösning af lättare geometriska problem.
- Algebra: läran om 1:a och 2:a gradens eqvationer med flere obekante, jemte problem.
- Naturvetenskap. Lika med nedra afdelningen.
- Historia och Geografi. Historia: repetition af fäderneslandets, och från den nyares början till den nyaste efter 1815 af den allmänna, efter Pütz.
- Geografi: repetition.

Sjunde klassens nedra afdelning*):

- Kristendom. Dogmatik: hela läroboken, utom 10:de kap.
Kyrkohistoria: från reformationen till lärobokens slut.
Nya testamentet: 5 kap. af Markus på grekiska.
- Modersmålet. En utförligare uppsats hvarannan vecka (enligt lärjungarnes önskan) under höstterminen och hvar 4:de vecka under vårterminen. Sveriges litteraturhistoria från 6:te kap. till lärobokens slut. Talöfningar en gång i månaden. För öfrigt lika med 6:te klassen.
- Latin. Grammatik: lika med 6:te klassen.
Explikation: de 2 första böckerna af Livius; kap. 1—20 af Cicero de officiis; 3:dje och 4:de boken af Virgilii Æneis. Dessutom det viktigaste af Romerska antiqviteter efter Bojesen.
- Grekiska. Grammatik: syntaxen efter Säves lärobok.
Explikation: 4—6 böckerna och 4 kap. af den 7:de uti Anabasis samt 2—5 rhapsodierna uti Odysséen.
- Hebreiska (valfritt, endast under vårterminen). Innanläsning och formlära samt explikation af 1:sta psalmen.
- Engelska (d:o d:o d:o). Innanläsning och formlära samt explikation af 20 st. uti May's krestomathi.
- Franska. Grammatik: afslutad. Ett hem-thema hvarannan vecka.
Explikation: 3:ème livraison af "variétés litteraires"; Madeleine par J. Sandeau; une visite au monastère d'Einsiedlen par C. Mallet; choix d'esquisses biographiques de F. Arago.
- Mathematik. Geometri: repetition af de 6 första böckerna uti Euclides, jemte solution af geometriska theoremer och problem, efter den af lektor Hultman utgifna problemsamlingen.
Algebra: läran om progressioner och logaritmmer, tillika med öfning i logaritm-tabellernas bruk.
- Naturvetenskap. Fysik: aërostatiken och geodynamiken.
- Historia och Geografi. Historia: den gamla och medeltidens, efter Pütz.
Geografi: repetition.
- Filosofisk propedeutik. Logik: hela läroboken.

Sjunde klassens öfra afdelning:

- Kristendom. Lärokursen afslutad och repeterad.
- Modersmålet. Lika med nedra afdelningen.
- Latin. Grammatik: lika med nedra afdelningen.
Explikation: 3:dje boken af Livius; 1:a boken af Cicero de officiis; 2:a boken af Horatii oder. Dessutom repetition af förut genomgångna kurser. Romerska antiqviteter: lika med nedra afdelningen.

*) Inom denna afdelning hafva under läsåret icke varit några lärjungar, som tillhört den reala linien.

- Grekiska. Lika med nedra afdelningen, med tillägg af 7:de och 8:de rhapsodierna uti Odysséen samt de 70 första kapitlen uti Herodotus.
(Tyska. Kursiv läsning för reala linien, 1 timme i veckan, och öfversättningsöfningar.)
- Engelska. Grammatik: repetition. Öfversättningsöfningar på lärorummet.
Explikation: 36 kapitel af Marryats Mr Violet.
- Franska. Grammatik: repetition. Ett hem-thema hvarje vecka för reala och hvarannan vecka för klassiska linien.
Explikation: Lika med nedra afdelningen.
- Mathematik. Geometri: repetition af nedra afdelningens kurs.
Algebra: d:o d:o d:o, jemte plana trigonometrien.
- Naturvetenskap. Fysik: repetition af hela läroboken.
Kemi: d:o af läroboken från början till de tunga metallerna.
- Historia och Geografi. Lärokursen afslutad och repeterad.
- Filosofisk propedeutik. Logik: läroboken afslutad och repeterad.
Psykologi: det väsentligaste af hela läroboken.

4) *Förändring i undervisningsplan.* En fortfarande afvikelse från läroverksstadgans föreskrift har varit, att en timme under veckan användts på reala linien i 7:de klassens öfra afdelning för kursiv läsning och muntlig extemporal öfversättning till tyska språket, hvilket måhända med 6:te klassen för tidigt helt och hållet lemnas afsides, samt likaledes en timme i 3:dje klassen för klassiska linien till öfning uti *engelska* språkets innanläsning, enär okunnighet härutinnan varit ett hinder för den privatundervisning, som af de äldre lärjungarne för de yngre, serdeles under ferierna, är nödvändig, men som, utan nämnde insigt, är omöjlig af lärjungar på klassiska linien till realisterne. Denna redan för 3:ne år sedan med klassiska liniens lärjungar började innanläsningsöfning i engelska språket har äfven med någon hel eller half timme i veckan blifvit fortsatt samt torde utan någon synnerlig olägenhet kunna och få fortfara i de öfriga klasserna.

5) *Undervisningsskyldighetens fördelning mellan lärarne* har varit på följande sätt, **under höstterminen:**

- Rektor mag:r C. S. Hultström har (15 timmar i veckan) undervisat klass. 7 uti tyska samt klass. 6 A (= öfra afdelningen) och 7 A & B (= båda afdelningarne) uti engelska och franska språken. Dessutom rättat franska hem-themata af lärjungarne i hela klass. 7.
- Lektor mag:r K. F. Rådberg (22 timmar i veckan) undervisat klass. 6 A och 7 A & B uti matematik, fysik och kemi.
- d:o mag:r J. Svedborg (20 timmar i veckan) undervisat klass. 6 A och 7 A & B uti latin samt klass. 7 A & B uti grekiska. Dessutom rättat latinska hem-themata af lärjungarne i klass. 6 A och 7 A & B.
- d:o mag:r J. Wallinder (20 timmar i veckan) undervisat klass. 5 A, 6 A & B och 7 A & B uti kristendom, klass. 6 A & B och 7 A & B uti modersmålet samt klass. 7 A & B uti filosofisk propedeutik. (Hebreiska har under höstterminen icke lästs af någon lärjunge i 7:de klassen.) Dessutom rättat svenska uppsatser af lärjungarne i klass. 6 A och 7 A & B.
- Adjunkt C. A. von Sydow (28 timmar i veckan) undervisat klass. 5 B. uti kristendom samt klass. 3—5 B uti matematik. Dessutom rättat svenska uppsatser af lärjungarne i klass. 6 B (reala linien).
- d:o fil. kand. J. F. Kylander (28 timmar i veckan) undervisat klass. 5 A och 6 B uti latin och grekiska. Dessutom rättat latinska hem-themata af lärjungarne i klass. 5 A och 6 B.

- Adjunkt mag:r A. J. C. Piscator (29 timmar i veckan) undervisat klass. 3, 4, 5 B och 6 B uti tyska, klass. 3, 4 och 5 B uti engelska samt klass. 4 och 5 B uti franska språket. Dessutom rättat tyska hem-themata af lärjungarne i klass. 5 B och 6 B.
- d:o A. J. K. Lindblad (29 timmar i veckan) tjenstgjort såsom fast lärare i klass. 2, hvarest under adjunkt Lindblads 5 veckors sjukdom undervisningen bestrid- des af studenterna A. Carlberg och L. Lindedahl.
- d:o S. Tengblad (28 timmar i veckan) undervisat klass. 3 och 4 uti latin samt klass. 3—6 uti naturalhistoria.
- d:o mag:r L. J. Wersander (28 timmar i veckan) undervisat klass. 3 uti modersmålet, klass. 4 uti grekiska samt klass. 3—5 uti historia och geografi. Dessutom rättat svenska uppsatser af lärjungarne i klass. 6 B (klassiska linien).
- d:o fil. kand. A. Ericsson (28 timmar i veckan) undervisat klass. 3 och 4 uti kristen- dom, klass. 5 B uti latin samt klass. 5 B och 6 A uti grekiska. Dessutom rättat latinska hem-themata af lärjungarne i klass. 5 B.
- d:o fil. kand. A. Sahlén (29 timmar i veckan) undervisat klass. 5 A och 6 A uti tyska, klass. 5 A och 6 B uti engelska och franska språken samt klass. 6 A & B och 7 A & B uti historia och geografi. Dessutom rättat tyska hem-themata af lärjungarne i klass. 5 A och 6 A.
- Extra-lärare: V. A. Wästberg (29 timmar i veckan) tjenstgjort såsom fast lärare i 1:a klassen, hvarest undervisningen i linearritning blifvit bestridd af läraren i teckning.
K. F. Kjellberg (28 timmar i veckan) undervisat klass. 4 och 5 A & B uti mo- dersmålet, klass. 5 A och 6 B. uti matematik och fysik samt klass. 6 B uti kemi.
- Öfningslärare: direktör O. H. Bergqvist i *sång* och *musik* har, enligt anmälan och veder- börligt medgifvande, hufvudsakligen haft adjunkten Piscator till sin vikarie. materialförvaltaren O. A. H. Stiberg har undervisat i *gymnastik* och *militär- öfningar*.
bokhandlare F. A. Zettergren d:o i *teckning*.

under vårterminen:

- Rektor mag:r C. S. Hultström har (17 timmar i veckan) haft oförändrad undervisning som under höstterminen, med den skilnad, att 2 timmars läsning af engelska språket med 7:de klassens klassiska linia tillkommit, samt att engelska språ- ket uti klass. 6 A blifvit utbytt mot tyska, för hvilket utbyte legat till grund det skäl, att sistnämnda språk afslutas med 6:te klassen och det der afgifna betyg är gällande för afgangsexamen. Rättat stilöfningar såsom under höst- terminen.
- Lektor mag:r K. F. Rådberg (21 timmar i veckan) undervisat klass. 6 A och 7 A & B uti matematik, fysik och kemi.
- d:o mag:r J. Svedborg (20 timmar i veckan) undervisat klass. 6 A & B och 7 A & B uti latin. Rättat stilöfningar såsom under höstterminen.
- d:o mag:r J. Wallinder (20 timmar i veckan) undervisat klass. 6 A & B och 7 A & B uti kristendom och modersmålet samt klass. 7 A & B uti filosofisk propedeu- tik och hebreiska, hvilket sistnämnda språk under vårterminen lästs af 3 lärjungar. Rättat stilöfningar såsom under höstterminen.
- d:o mag:r G. T. S. Bergman (21 timmar i veckan) undervisat klass. 6 A och 7 A & B uti grekiska samt historia och geografi. Dessutom rättat tyska hem-themata af lärjungarne i klass. 6 A & B.
- Adjunkt C. A. von Sydow (26 timmar i veckan) undervisat klass. 3—5 A & B uti matematik.

- Adjunkt fil. kand. J. F. Kylander (26 timmar i veckan) undervisat klass. 4, 5 A och 6 B uti latin och de 2 sistnämnde afdelningarne uti grekiska. Rättat stilöfningar såsom under höstterminen.
- d:o mag:r A. J. C. Piscator (26 timmar i veckan) undervisat klass. 3—5 A & B uti tyska och klass. 4—6 B uti franska språket. Dessutom rättat tyska hem-themata af lärjungarne i klass. 5 A & B.
- d:o A. J. K. Lindblad (27 timmar i veckan) undervisat klass. 2—5 A & B uti kristendom samt klass. 2 uti kristendom, modersmålet och tyska språket.
- d:o S. Tengblad (26 timmar i veckan) undervisat klass. 3 och 4 uti latin samt klass. 3—6 A & B uti naturalhistoria.
- d:o mag:r L. J. Wersander (26 timmar i veckan) undervisat klass. 4 uti grekiska samt klass. 3—6 B uti historia och geografi. Rättat stilöfningar såsom under höstterminen.
- d:o fil. kand. A. Ericsson (27 timmar i veckan) undervisat klass. 2 uti matematik, naturvetenskap samt historia och geografi, och för öfrigt duplicerat uti 1:a klassen hufvudsakligen uti räkning och skrifning.
- d:o fil. kand. A. Sahlén (26 timmar i veckan) undervisat klass. 3—6 B uti modersmålet, klass. 6 B. uti tyska och klass. 3—6 A & B uti engelska språket. Dessutom rättat svenska uppsatser af lärjungarne i klass. 6 B (reala linien). Under adj. Sahléns 3 veckors sjukdom bestriddes denna tjänstgöring af telegrafkommissarien C. F. Askenstedt.
- Extra lärare: V. A. Wästberg, likasom under höstterminen, varit fast lärare i klass. 1.
K. F. Kjellberg (26 timmar i veckan) undervisat klass. 5 B uti latin och grekiska, klass. 6 A & B uti matematik, klass. 5 A & B och klass. 6 A & B uti fysik samt klass. 6 B uti kemi. Dessutom rättat latinska hem-themata af lärjungarne i klass. 5 B.

Öfningslärare: förhållandet varit oförändradt såsom under höstterminen.

Rörande de under denna rubrik i föregående årsberättelser upptagne *anordningar* anmärkes:

1:o att *bön* måst förrättas serskildt med de 2:ne lägsta klasserna, emedan läroverkets samtliga lärjungar numera ej rymmas uti det befintliga största lärorummet;

2:o att den *offentliga gudstjensten*, i följd af bristande utrymme i kyrkan, ej kunnat bevisas af mera än halfva skolungdomen i sender, likasom att under den kallare årstiden *enskild* gudstjenst förrättats i skolan med de 3 lägre klasserna;

3:o att uti *sång* hvarje lärjunge under veckan haft 2 timmars undervisning, utom det att sång- och muskläraren inöfvat signaler på jägarhorn samt undervisat uti orgelspelning och instrumentalmusik för ett kapell bland skolungdomen, som haft sina öfningar i skolan på onsdags och lördags eftermiddagar;

4:o att uti *gymnastik*, i öfverensstämmelse med Kongl. cirkuläret af den 9 januari 1863*), hvarje lärjunge under veckan haft 3 timmars undervisning, utom militäröfningar på onsdags och lördags eftermiddagar för de 3 högre klasserna;

5:o att uti *teckning*, sedan ritskolan fått egen lokal, *sterskild* och *obligatorisk* undervisning i linearritning meddelats åt reallinien 2 timmar i veckan, utom den *valfria* och på anlag beroende frihandsteckningen för samtliga lärjungar.

*) Sedan ofvaanämnda Kongl. cirkulär föreskrifvit, att "hvarje termin, innan gymnastiköfningarne begynnas, mönstring af läkare bör med lärjungarne anställas i ändamål att utröna, huruvida flere eller färre bland dem må autingen helt och hållet eller till någon del från dessa öfningar befrias", hafva sådana mönstringar blifvit verkställda af provincialläkaren hr doktor C. F. Kjellberg, som genom afgifna serskilda utlåtanden bestämt, att för höstterminen 4 och för vårterminen 5 lärjungar borde helt och hållet, samt för höstterminen 20 och för vårterminen 30 lärjungar från mera ansträngande rörelser befrias.

B) Lärarne.

1) *Klassföreståndare:*

under höstterminen: lektor Rådberg för klass. 7.

d:o Svedborg för klass. 6 A.

d:o Wallinder och adj. Sahlén för klass. 6 B.

adj. Kylander och extra-lär. Kjellberg för klass. 5 A.

adjunkterne Sydow och Ericsson för klass. 5 B.

d:o Piscator och Wersander för klass. 4.

adj. Tengblad för klass. 3.

d:o Lindblad för klass. 2.

extra-läraren Wästberg för klass. 1.

under vårterminen: förhållandet oförändradt, utom det att 7:de klassen då varit fördelad mellan lektorerna Rådberg och Bergman.

2) *Förändringar.* Adjunkterne Ericsson och Sahlén hafva med höstterminen och lektor Bergman med vårterminen inträdd i tjänstgöring. — Lektor Wallinder har erhållit Kongl. Maj:ts förordnande att från den 1 nästkommande juli vara rektor vid högre elementarläroverket i Karlstad, och är den efter honom lediga lektorsbeställningen uti kristendom, modersmålet, hebreiska språket och filosofisk propedeutik kungjord till ansökan. — Tvenne ofvan upptagne extra-lärare hafva för läsårets båda terminer varit nädigst beviljade, och äro, på förnyad underdånig ansökan, 2:ne sådane lärare redan beviljade äfven för nästkommande läsår.

C) Lärjungarne.

1) Inskrifne, höstterminen: 39 lärjungar, af hvilka 6 från folkskolan, 4 från annat läroverk, och 29, som endats åtnjutit enskild undervisning. (Dessutom hafva 8 lärjungar begagnat den enligt 32 § af gällande skolstadga medgifna tillåtelse att — hvad man kallar — *gå upp* i skolan, d. v. s. att, utan inskrifning, vara närvarande vid lärotimmarne.)

vårterminen: 11 lärjungar, af hvilka 5 från folkskolan, 1 från annat läroverk, och 5 från enskild undervisning. (Dessutom hafva 9 lärjungar fått tillåtelse att *gå upp* i skolan.)

2) Afgångne, höstterminen: 12 lärjungar, hvaraf 1 tagit afgangsexamen den 9 juni (efter vårterminens slut), 2 till annat läroverk och 9 till näringarne.

vårterminen: 3 lärjungar, hvaraf 1 till annat läroverk och 2 till näringarne. Dessutom äro 3 lärjungar (1 på klassiska och 2 på reala linien) anmälde till afgangsexamen, hvarför de skriftliga profven den 21, 22, 24 och 25 nästlidne april blifvit aflagde.

3) Uti 7:de klassens nedra afdelning hafva under vårterminen 3 lärjungar på den klassiska linien *valfritt* läst både det hebreiska och engelska språket samt 3 lärjungar endast det sistnämnda.

4) Skolafgift till läroverkets *materiel*,

höstterminen: erlagd af 116 lärjungar; derifrån befriade 119.

vårterminen: d:o af 121 d:o; d:o 123.

(Den nya, genom Kongl. cirkuläret af den 11 december 1863 bestämda afgiften till läroverkets *byggnadsfond* har för höstterminen erlagts af 133 och för vårterminen af 138 lärjungar; och hafva i enlighet med samma Kongl. cirkulärs

föreskrift, för att jemte rektor förvalta denna fond, fortfarande såsom delegerade varit utsedde, från läroverket: herr lektor K. F. Rådberg, samt från stadens kommunalstyrelse: herrar doktor K. F. Danelius och rådmän A. J. Landström.)

- 5) Öfvergång till olika linier: under höstterminen, 3 lärjungar från klassiska till reala och 2, tvertom, från reala till klassiska; under vårterminen, 2 från klassiska till reala, men ingen från reala till klassiska.

Lärjungar, som vårterminen läsa *klassiska språk*, äro: i 3:dje klassen 28, i 4:de klass. 18, i 5:te klass. 29, i 6:te klass. 13 och i 7:de klassen 7; summa 95.

- 6) Antal för vårterminen: i 1:sta klassen 44, i 2:dra dito 36, i 3:dje d:o 43, i 4:de d:o 35, i 5:te d:o 47, i 6:te d:o 29, i 7:de d:o 10; summa 244.

I afseende på härkomst äro af dessa lärjungar: adelssöner 10, ofrälse militärens söner 14, prestsöner 16, civile embetsmäns söner 22, ståndspersoners söner 44, borgares och andre näringsidkares söner 68, hemmansegares söner 36, söner af hemmansbrukare, torpare och arbetare m. fl. 34; summa 244.

Under vårterminen hafva 22 lärjungar af extra-läraren Wästberg blifvit beredde till sin första nattvardsgång.

De denna rubrik tillhörande tabellariska uppgifter, i öfverensstämmelse med föreskrifvet formulär, hvilka icke kunna blifva fullständiga förr än flyttningen är bestämd, skola efter vårterminens examen, då detta skett, till Kongl. ecklesiastik-departementet öfversändas.

Hvad jag kunnat observera i afseende på den tid, som lärjungar med vanliga naturanlag behöft dagligen använda på hemlexor, äfvensom på de skriftliga arbeten, som blifvit dem ålagdt att i hemmet verkställa, öfverensstämmer med min uppgift i föregående årsberättelser, nemligen att medel-förhållandet torde vara: 1 à 2 timmars dagligt hemarbete för lärjungar uti klass. 1—3, 2½ à 3½ tim. uti klass. 4 och 5 samt 3 à 4 tim. uti klass. 6 och 7.

D) Skollokalen.

Dess otillräcklighet, äfven med tillökning af de uti en angränsande enskild byggnad förhyrda 6 st. lektionsrum, har i föregående årsberättelser blifvit anmärkt. Äfven sedan staden med detta läsår åt rektor hyrt annan bostad, och de af honom förut innehafde boställsrum blifvit upplåtna till skolans begagnande, är den öfverklagade förlägenheten för nödigt utrymme ingalunda afhjelpat, enär intet tillräckligt stort gemensamt samlingsrum finnes, icke heller behöflig plats för skolans bibliothek och samlingar, hvilka derföre hufvudsakligen måst skrinläggas, utom det att gymnastiklokalen är alldeles otillräcklig. Behovet af en större och ändamålsenlig skolbyggnad blir således allt mera trängande och kan icke längre tillbakavisas; med afseende hvarpå det vore högst önskligt, att vid instundande riksdag några utvägar härför på ett eller annat sätt kunna beredas, hvarom länets sist församlade landsting äfven till Kongl. Maj:t gjort underdånig framställning.

E) Undervisningsmaterielen.

Sedan i förra årsberättelsen blifvit upptagen en öfversigt af läroverkets tillgångar i detta afseende, göras nu endast följande tillägg:

- 1) *Skolbibliotheket* har blifvit förökadt genom de inköp, som kassans tillgångar medgifvit, och hvaribland specificeras: Zeitschrift für Lutherische Theologie; d:o für das Gymnasialwesen (18:ter Jahrgang); Rudelbach und Guericke, Zeitschrift (Jahrg. 1846—1857); Aulins pedagogiska tidskrift; Nybloms literatur- d:o; Beckmans och Toréns theologiska d:o; Upsala akademies årsskrift; Nordisk universitets-tidskrift; Bernstein, Naturvetenskaplig boksamling; fortsättning af Sundewalls Svenska foglar och Kolbs grosser Atlas der Naturgeschichte m. m.

Följande skänker hafva blifvit emottagne:

- a) af Hans Maj: Konungen: Munch, Det Norske Folks Historie i 8 Bind; Keyser, Norges Kirkehistorie i 2 Bind; Lange, Norges Klosterhistorie i 2 Hefter; Mindesmærker af Middelalderens Kunst i Norge med 10 Plancher och Text i 3 Hefter.
- b) af herr professor J. G. Agardh följande hans arbeten: Species, genera et ordines Algarum; Recensio specierum generis Pteridis; Theoria systematis plantarum cum tabulis.
- c) från Konsistorii-expeditionen i Skara: Årsberättelser från svenska läroverken för läsåret 1863—1864; Statistisk tablå öfver länens och socknarnes ecklesiastika, administrativa och juridiska indelningar inom Sverige, af A. Hahr; Statistiska centralbyråns underdåniga berättelser för åren 1856—1860, 1:a afdelningen; Sveriges Runurkunder, häft. 2 & 3; Kongl. Svenska fregatten Eugenies resa omkring jorden åren 1851—1853 (dels svensk, dels fransk text), häft. 5—11; Sveriges historia under Gustaf II Adolfs regering, af A. Cronholm, del. 1—3; Konung Gustaf II Adolfs skrifter; Arkiv till upplysning om Svenska krigens och krigsinrättningarnes historia, tidskiftet 1630—1632, 3:dje bandet; Fragmenta Gothica selecta &c. edidit A. Uppström.
- d) af enskilde personer: 75 nummer, hvarför redogörelse lemnats i Wenersborgs tidning.
- 2) *Instrumenter och apparater* för undervisning i *fysik*: ett förut reqvirerad bord med väderlåda och bälg samt 4 pipor har ankommit, likasom Ampères stativ med bågar, kapillaritets apparat med tillbehör samt en ny friktions-elektricitetsmaskin med *skifva*, emedan den förut befintliga med *cyländer* bevisat sig mindre användbar.
- 3) *Naturalhistoriska* och 4) *andra samlingar* *) hafva blifvit förökade genom fortfarande skänker, som successivt omnämnts uti stadens tidning. Serskildt upprepas, att Kongl. Svenska akademien skänkt dess minnespenning i silfver öfver Sv. Lagerberg.
- 5) *Rätskolan*, som under läsåret haft serskildt rum, har blifvit försedd med följande materiel: 1 st. rittafla; 1 st. ritram med stålträdsnät; 1 st. jerncirkel; 36 st. ritbräden; 36 st. griffeltaflor; 16 st. vinklar; 18 st. större och mindre linealer; 18 st. tumstockar; 1 sats klotsar; diverse gipser (1 st. écorché, 1 st. Mercurius, 1 st. Venus, 2 st. hufvuden, 1 st. urna och 1 st. hund) jemte hylla för dessas placering; Hersch, Grundtråke af Tegnekunsten (25 blad) och Hermes, Ritetyder (12 större och 8 mindre).

*) Till skolans kapell har under vårterminen skänkts en altfiol.

Den för nästförflutna kalenderår afgifna

hufvudredogörelse öfver läroverkets kassor och fonder

visar följande förhållande:

Debet.	Kontant behållning.	Utlånte kapitaler.	Fordringar.	Summa.	R:mt.
Balans från den 31 dec. 1863.					
<i>Tillgångar:</i>					
Egna kassan	199,81	66,67	0,45	266,93	
Premii- och fattigkassan	35,08	—	—	35,08	
Stipendiifonderna	—	1,516,67	49,26	1,565,93	
Bibliotekskassan	138,87	3,618,28	—	3,757,15	
	S:a 373,76	5,201,62	49,71	—	5,625,09
<i>Inkomster:</i>					
Egna kassan				1,249,00	
Byggnadsfonden, enligt Kongl. cirkuläret den 11 december 1863				1,273,58	
Premii- och fattigkassan				233,00	
Stipendiifonderna				196,00	
Lärarnes aflöningsmedel				21,152,37	
Bibliotekskassan				238,92	24,342,87
				Summa	29,967,96.
<i>Kredit.</i>					
<i>Utgifter:</i>					
Egna kassan				1,191,18	
Premii- och fattigkassan				254,66	
Stipendiifonderna				91,00	
Lärarnes aflöningsmedel				21,152,37	
Bibliotekskassan				237,36	22,926,57
Balans den 31 dec. 1864.					
<i>Tillgångar:</i>					
Egna kassan	257,63	66,67	0,45	324,75	
Byggnadsfonden	—	1,273,58	—	1,273,58	
Premii- och fattigkassan	13,42	—	—	13,42	
Stipendiifonderna	—	1,621,67	49,26	1,670,93	
Bibliotekskassan	123,13	3,635,58	—	3,758,71	
	S:a 394,18	6,597,50	49,71	—	7,041,39
				Summa	29,967,96.

F). Examina.

Sedan höstterminen börjat den 24 augusti, afslutades densamma den 19 december genom examen, hvarvid herrar generalmajoren och kommandören m. m. C. S. Sandels, landssekreteraren och riddaren C. O. Almqwist, borgmästaren och riddaren A. W. Russberg, kyrkoherden, theol. kandidaten mag:r D. R. Warholm, provinciälläkaren doktor C. F. Kjellberg, apothekaren P. S. Pyhlon och brukspatronen J. E. Nörström af h. h. eforus varit anmodade att närvara.

Vårterminen, som började den 12 januari, skall, sedan läsåret sålunda fortgått under de i läroverksstadgan föreskrifna 36 läsveckor, avslutas genom examen, hvilken h. h. eforus, efter afgifvet förslag, bestämt till torsdagen den 1 och fredagen den 2 nästkommande juni, och hvarvid herrar generalmajoren och kommandören m. m. C. S. Sandels, landssekreteraren och riddaren C. O. Almqvist, borgmästaren och riddaren A. W. Russberg, kaptenen och riddaren L. W. Kylberg, kyrkoherden, theol. kandidaten mag:r D. R. Warholm, häradshöfdingen och riddaren G. A. Montén och förste bataljonsläkaren, doktor K. F. Danelius inbjudits, att såsom vittnen komma tillstådes.

I den ordning, som genom anslag i skolhuset skall närmare bestämmas, komma förhören att försiggå *första* dagen kl. 8—12 f. m. (hvarefter blifver examen uti sång och musik), och kl. 3—5 e. m. (hvarefter gymnastik- och militärofningar företagas) samt *andra* dagen kl. 8—11 f. m. (hvarefter flyttning och avslutning sker), — och har jag äran till beivrande häraf vördsamt inbjuda läroverkets inspektor, herr landshöfdingen och kommandören m. m. greve E. Sparre, likasom den här studerande ungdomens föräldrar, anhörige och målsmän, tillika med alla öfriga den allmänna undervisningens gynnare och vänner.

Att närvara vid afgangsexamen har, på sätt 4 § uti Kongl. Maj:ts nådiga stadga af den 11 april 1862 föreskrifver, h. h. eforus anmodat: herr landshöfdingen och kommandören m. m. greve E. Sparre, herr generalmajoren och kommandören m. m. C. S. Sandels och herr kyrkoherden, theol. kandidaten mag:r D. R. Warholm, hvilka herrar genom rektor skola underrättas om de dagar, som herr statsrådet och chefen för Kongl. ecklesiastik-departementet kommer att för nämnde examen bestämma.

Sist torde jag böra nämna, att höstterminens början är utsatt till torsdagen den 24 nästkommande augusti.

Wenersborg den 19 maj 1865.

II. Lägre femklassiga elementarläroverket i Borås.

(Berättelsen lemnad af rektor, mag:r A. G. Hollander.)

A) Undervisningen.

- 1) *Lästerminernas början och slut*: höstterminen börj. d. 22 aug.; slut. d. 16 dec.
vårterminen börj. d. 16 jan.; slut. d. 2 juni.
- 2) *Dagliga lärotiden*: förlagd på förmiddagarne, kl. 7—9 samt 10—1, utom 1 timme (kl. 3—4) å måndags- och torsdagseftermiddagar; hvarjemte eftermiddagarne öfvats gymnastik och sång.

3) *Begagnade läroböcker*:

- I Kristendom: katekesen och Norbecks lärobok i dogmatik;
 Biblisk historia: Hübners lärobok;
 Kyrkohistoria: Cornelii d:o;
 Modersmålet: språklära af Filén, satslära af Svedbom, läseöfningar och litteraturhistoria af Bjursten;
 Latinska språkets grammatik: Rabes lärobok;
 d:o explikation: Rabes krestomathi, Cornelius Nepos, Julius Cæsar de bello Gallico, Ovidii Metamorphoses sel.;
 Grekiska språkets grammatik: Rabes lärobok;
 d:o explikation: Xenophons Anabasis;

Tyska språkets grammatik: Lyths lärobok;
 d:o explikation: Lyths krestomathi och Schillers Gesch. des 30-jähr. Kriegs;
 Engelska språkets grammatik: Oldes uttalslära och Öhrlanders språklära;
 d:o explikation: Öhrlanders läseöfningar och W. Irvings Columbus;
 Franska språkets grammatik: Oldes lärobok;
 d:o explikation: Oldes läsebok;
 Mathematik: Zweigbergks lärobok i arithmetik, Ekmans och Euclidis i geometri, Wie-
 mers i algebra;
 Naturvetenskap: Arrhenii botanikens första grunder och elementarkurs, Sundevalls zoologi;
 Historia och Geografi: Alanders lärobok i svensk och allmän historia, Palmblads i geografi.

Uti dessa läroböcker hafva följande kurser blifvit genomgångna:

Första klassen:

Kristendom: *katekesen*, nedra afdeln. från början till 3:dje art., öfra afdeln. från 2:dra art. till slutet; *biblisk historia*, gamla testamentets.
 Modersmålet: det viktigaste af formlära och rättskrifningslära, skrifning efter diktamen, läseöfningar.
 Mathematik: *arithmetik*, de 4 räknesätten i hela tal och sorter samt, med några lärjungar, bråk; *geometrisk* åskådningslära.
 Naturvetenskap: Skandinavien samt det allmännaste af verldsdelarnes *fysiska geografi*; *botanikens* första grunder.
 Historia och Geografi: *Svensk historia*, från början till och med 5:te tidehvarvet i läroboken, sagohistoriska berättelser; *geografi*, Sveriges, Norges och Danmarks politiska.

Andra klassen:

Kristendom: *katekes* och *biblisk historia* till slutet.
 Modersmålet: formläran utförligare, skrifning efter diktamen, läseöfningar.
 Tyska: formläran, Lyths explikationsöfningar samt 27 sidor af läseboken.
 Mathematik: *arithmetik*, vanliga och decimalbråk, enkel och sammansatt regula de tri; *geometri*, 42 propositioner af Euclidis 1:sta bok.
 Naturvetenskap: det allmännaste om roten, stammen, bladet, fröredningsdelarne, frukten, samt sexualsystemet och lefvande växter på lärorummet.
 Historia och Geografi: *Svensk historia*, från och med 6:te till och med 9:de tidehvarvet; *geografi*, från och med Rysslands till Frankrikes.

Tredje klassen:

Kristendom: repetition af *katekes* och *biblisk historia*.
 Modersmålet: det allmännaste af satsläran, repetition af språkläran, skrifning efter dikta-
 men, hem-themata.
 Latin: — — — — —
 Tyska: hela språkläran; af läseboken 108 sidor.
 Engelska: uttalsläran med läseöfningar, formläran samt 20 sidor af läseboken.
 Mathematik: *arithmetik*, intresseräkning samt öfriga räknesätt efter läroboken; *geometri*,
 Euclidis 2:dra och 3:dje böcker.
 Naturvetenskap: *botanik*, de fanerogama växternas organografi, svensk skolbotanik samt lefvande växter; *zoologi*, inledningen samt däggdjuren efter läroboken.
 Historia och Geografi: *Svensk historia*, repetition af de 6 första tidehvarven i läroboken jemte motsvarande berättelser i läseboken; *geografi*, från och med Schweiz till Europas slut jemte repetition af det föregående.

Fjerde klassen:

- Kristendom: repetition af *katekesen*, läsning af *nya testamentet*; 1:sta och 2:dra perioderna af *kyrkohistorien*.
- Modersmålet: repetition af formläran, satslära, resolutionsöfningar, hem-themata.
- Latin: formlära och det allmännaste af syntaxen; läseöfningar samt af Cornelius Nepos från och med Aristides till 6:te kap. af Alcibiades. Skriföfningar.
- Grekiska: — — — — —
- Tyska: repetition af språkläran; i Schillers Geschichte des 30-jährigen Kriegs 2:dra boken sid. 111—200.
- Engelska: repetition af formläran, äfvensom en del af syntaxen; uti läseboken 40 sidor samt å reallinien ytterligare 21 sidor. Skriföfningar.
- Franska: 1:sta kursen af Oldes språklära till och med de regelbundna verberna; uti läseboken 20 st. af första afdelningens 1:sta kurs samt 13 st. af 2:dra afdelningen.
- Mathematik: *arithmetik*, repetition; *algebra*, till och med bråk, samt å reallinien dessutom eqvationer af 1:sta graden; *geometri*, 4:de, 5:te och 6:te böckerna af läroboken.
- Naturvetenskap: *botanik*, repetition af fanerogamernas organografi, 5 häften af skolbotaniken, och lefvande växter; *zoologi*, foglarne efter Sundevall, med tillägg ur Nilssons fauna.
- Historia och Geografi: *Svensk historia*, repetition af de 5 sista tidehvarfven i läroboken jemte de viktigaste motsvarande berättelserna i läseboken; *allmän historia*, af 1:sta kursen från början till Rom; *geografi*, Asiens samt repetition af Europas.

Femte klassen:

- Kristendom: repetition af *katekesen*, läsning af nya testamentet; *dogmatik*, nedra afdeln. från lärobokens början till kap. 8, öfra afdeln. från och med 8 kap. till bokens slut, jemte repetition af det föregående; *kyrkohistoria*, nedra afdeln. 3:dje perioden, öfra afdeln. repetition af läroboken.
- Modersmålet: repetition af satslära, öfningar i satsupplösning, litteraturhistoria, skriföfningar.
- Latin: grammatik med prosodik och metrik; nedra afdeln. Cornelius Nepos från och med Timotheus till Phocion; öfra afdeln. Julius Cæsar de bello Gallico 35 kap. samt i Ovidii Metamorph. sel. 33 sidor. Skriföfningar.
- Grekiska: formlära, samt uti Xenophons Anabasis 1:sta boken.
- Tyska: repetition af språkläran; uti Schillers Geschichte des 30-jähr. Kriegs från början af 2:dra boken, sid. 207, till sid 339 i 3:dje boken. Skriföfningar.
- Engelska: å reallinien, formlära och syntax, 15 kap. af Irvings Columbus. Skrif- och talöfningar.
- Franska: nedra afdeln., i språkläran 1:sta och 2:dra kursen till och med de irreguliera verberna; uti läseboken st. 1—56 af 2:dra afdeln.; öfra afdeln. uti språkläran repetition och det allmännaste af syntaxen, uti läseboken från 88:de st. i 2:dra afdeln. till slutet samt de prosaiska styckena af 3:dje afdeln. Skriföfningar.
- Mathematik: *arithmetik*, repetition; *algebra*, 2 grader samt lösning af problemer; *geometri*, 7:de och 8:de böckerna af Ekmans lärobok, jemte repetition af de föregående.
- Naturvetenskap: *botanik*, läroboken samt skolbotaniken afslutad, växter lefvande och efter herbarier; *zoologi*, amfibier och fiskar samt repetition af foglarne; reallinien dessutom de fysiska och kemiska grundbegreppen.
- Historia och Geografi: *Svensk historia*, repetition af läroboken jemte berättelser ur läseboken; *allmän historia*, från och med Rom till Slaver och Ungrare; *geografi*, Afrikas, Amerikas, Australiens samt repetition af en del af Europas; å reallinien repetition af det hela.

Öfningar: välskrifning, 2 timmar i veckan i 1:sta och 2:dra klasserna, *teckning*, hufvudsakligen figur- och landskapsritning, 1 timme i 1:sta och 2:dra klass., 2 timmar i 3:dje samt 4:de och 5:te klass:s realafdelningar; *gymnastik*, fristående och apparelj-gymnastik, marsch- och exercisöfningar, 3 timmar i veckan med klass. 1—4, 4 timmar med 5:te klassen; *sång*, 6 halftimmar i veckan.

4) *Undervisningsskyldighetens fördelning mellan lärarne* har varit följande:

- Rektor A. G. Hollander har undervisat klass. 2—5 i tyska 16 timmar i veckan, klass. 4 och 5 i latin 4 timmar;
 Kollega S. P. Wennergren klass. 1, 4, 5 i kristendom 10 timmar, klass. 3, 4, 5 i engelska 9 timmar, klass. 2—5 i matematik 9 timmar samt rättat skriftliga uppsatser i 5:te klass.;
 d:o J. Nordwall klass. 1, 2, 3, 5 i modersmålet 16 timmar, klass. 4 och 5 i latin 12 timmar samt rättat skriftliga uppsatser i 4:de klass.;
 d:o A. Thorin klass. 1—5 i matematik 26 timmar, klass. 5 i grekiska 5 timmar;
 d:o J. A. Rosén klass. 1—5 i historia och geografi 21 timmar, klass. 1 och 4 i modersmålet 5 timmar, klass. 1 och 2 i välskrifning 4 timmar samt rättat skriftliga uppsatser i 3:dje klassen;
 d:o J. A. Nyberg klass. 1—5 i naturvetenskap 14 timmar, klass. 1, 2, 3 i kristendom 10 timmar, klass. 4 och 5 i franska 7 timmar;

Öfningslärare: löjtnant F. R. Zachrisson i *gymnastik* 4 timmar i veckan;
 ritläraren C. A. Leverin i *teckning* 3 timmar;
 orgelnisten J. F. Ström i *musik* och *sång* 3 timmar i veckan.

B) Lärarne.

Klassföreståndare hafva varit: för 5:te klass. kollega Wennergren, för 4:de klass. koll. Nordvall, för 3:dje klass. koll. Thorin, för 2:dra klass. koll. Rosén samt för 1:sta klass. koll. Nyberg.

C) Lärjungarne.

- 1) Inskrifne: vid höstterminens början 11;
 „ vårterminens d:o 7.
- 2) Afgångne: höstterminen 11, deraf 6 till annat läroverk;
 vårterminen 2.
- 3) Terminsafgift erlade höstterminen: till *undervisningsmaterielen* 36, befriade 44; till *byggnadsfonden* 30, befriade 50;
 vårterminen: till *undervisningsmaterielen* 37, befriade 46; till *byggnadsfonden* 32, befriade 51.
- 4) Antal närvarande under vårterminen: i 1:sta klassen 33, 2:dra klass. 22, 3:dje klass. 13, 4:de klass. 8, 5:te klass. 7, summa 83. Af dessa läsa i 4:de klass. 6 och i 5:te klass. 4 klassiska språk. Till läsning af latin i 3:dje klassen hade ingen lärjunge anmält sig.

D) Skollokalen

har under läsåret icke undergått någon förändring.

E) Undervisningsmaterielen.

Biblioteket har blifvit förökadt med, bland annat, Kolb, Grosser Atlas der Nat. Geschichte, Anderssons Väggtafior, 1 nytt ex. Skolbotanik af Thedenius, Körner, Teckningar af Skandinaviens däggdjur och foglar.

F) Examina.

Examen vid höstterminens slut hölls den 16 december, och voro, jemte läroverkets inspektor, herr kyrkoherden A. J. Enander, herrar. provincialläkaren, R. W. O. doktor S. Elmlund, borgmästaren A. Wendt, apothekaren S. Österberg samt fabrikören, R. W. O. C. G. Rydin anmodade att densamma bevista.

Årsexamen kommer att förrättas fredagen d. 2 juni i närvaro af ofvannämnde herrar, och anställles då från kl. 8 f. m. till kl. 1 e. m. offentlig pröfning i språk och vetenskaper, samt vidare å eftermiddagen slutöfning i gymnastik och sång, hvarefter förrättas flyttning med utdelning af stipendier, premier och fattigmedel.

III. Lägre treklassiga elementarläroverket i Alingsås.

(Berättelsen lemnad af rektor, mag:r M. A. W. Kullberg.)

A) Undervisningen.

- 1) *Lästerminernas början och slut*: höstterminen börj. d. 23 aug.; slut. d. 19 dec.
vårterminen börj. d. 24 jan.; slut. d. 10 juni.
- 2) *Dagliga lärotiden*: kl. 7—9, 10—1 alla dagar i veckan, samt derjemte för 3:dje klassen kl. 2—3 e. m. tisdagar och torsdagar. Gymnastik kl. 1—2 alla dagar i veckan; sång kl. 3—4 fyra dagar i veckan; teckning kl. 10—1 lördagar.
- 3) *Begagnade läroböcker*:

I Kristendom: katekesen och valda bibelspråk af Flodman;
Biblisk historia: Åkerbloms och Eklundhs läroböcker;
Modersmålet: Fryxells språklära och Svedboms satslära;
Latinska språket: Rabes grammatik och läsöfningar;
Tyska språket: Flachs grammatik och läsöfningar;
Engelska språket: Hammars lärobok och Oldes pronunciationslära;
Mathematik: Zweigbergks lärobok i Arithmetik, Euclides och Bergius i geometri;
Naturvetenskap: Berlins lärobok, Arrhenii d:o i botanisk terminologi och Sundevalls i zoologi;
Svensk historia: Alanders läro- och läsebok;
Geografi: Wings lärobok för första klassen samt Palmblads för 2:dra och 3:dje.

Uti dessa läroböcker hafva följande lärokurser blifvit genomgångna:

Första klassen:

Kristendom. Katekes: till tredje hufvudstycket; valda bibelspråk och psalmverser.
Biblisk historia: gamla testamentets, efter Åkerblom.

- Modersmålet. Språklära: det viktigaste af de 2:ne första delarne.
Öfningar i innanläsning samt rättskrifning.
Berättelser ur Alanders läsebok.
- Mathematik. Arithmetik: de fyra räknesätten i hela tal samt öfning i sorträkning.
Geometrisk åskådninglära: 1:sta kursen af Bergii lärobok.
- Naturvetenskap. Fysisk geografi: det allmännaste om verdensdelarne samt Sveriges, Norges och Danmarks. 1:sta afdelningen i Berlins naturlära.
- Historia och Geografi. Historia: Svenska konungalängden.
Geografi: Sveriges, Norges och Danmarks politiska.

Andra klassen:

- Kristendom. Katekes: från 3:dje hufvudstycket till slut; valda bibelspråk och psalmverser.
- Modersmålet. Språklära: etymologien samt det allmännaste om satsen.
Öfningar i rättskrifning efter diktamen.
Berättelser ur Alanders läsebok.
- Tyska. Grammatik: formläran till och med starka konjugationen.
Explikation: 24 st. förberedande läsöfningar.
- Mathematik. Arithmetik: vanliga och decimalbråk med tillämpning på sorter.
Geometri: andra kursen till och med mångsidningar.
- Naturvetenskap. Fysisk geografi: Europas.
Botanik: terminologi samt 50 växter examinerade.
Zoologi: 2:dra afdelningen i Berlins naturlära.
- Historia och Geografi. Historia: till VIII tidehvarfvat efter läroboken, jemte valda berättelser ur läseboken till samma tidehvarf.
Geografi: Sveriges och en del af Europas.

Tredje klassen:

- Kristendom. Katekes: repetition deraf; valda bibelspråk och psalmverser.
Biblisk historia: nya testamentets, efter Eklundh.
- Modersmålet. Formlära: efter Fryxell samt sats- och interpunktionslära efter Svedbom.
Smärre uppsatser, dels i brefform, dels i form af berättelser, jemte rättskrifning efter diktamen.
- Latin. Grammatik: formläran och på syntaxen det viktigaste af kasusläran.
Explikation: st. 1—57 af Rabes läsebok; vokabelläsning och några lättare skriföfningar.
- Tyska. Grammatik: hela formläran jemte en del af syntaxen.
Explikation: från 10 till 30 st. af läseboken. På reallinien dessutom st. 31 till och med 34 af samma bok; skriföfningar en timme i veckan.
- Engelska. Grammatik: uttals- och formläran, jemte skriföfningar.
Explikation: från början till 32 st.; öfra afdeln. till och med 62 st. af läseboken.
- Mathematik. Arithmetik: enkel och sammansatt regula de tri, intresse, rabatt o. s. v. till och med kedjeräkning och kvadratrot-utdragning, allt efter olika ålder och anlag.
Geometri: 1:sta boken af Euclides samt 2:dra kursen af Bergii geometri.
- Naturvetenskap. Botanik: växtterminologi efter Arrhenii mindre lärobok, samt 100 växter examinerade.
Zoologi: inledning till djurrikets kändedom, samt däggdjuren efter Sundevall.
- Historia och Geografi. Historia: Sveriges, hela läroboken samt valda berättelser ur läseboken till X tidehvarfvat.
Geografi: Europas politiska afslutad, och det viktigaste af den fysiska repeterad.

4) *Undervisningsskyldighetens fördelning mellan lärarne* har varit på följande sätt:

Rektor mag:r M. A. W. Kullberg har undervisat (27 timmar i veckan) uti latin och modersmålet, kristendom och välskrifning i 3:dje klass., geometrisk åskådningslära i 1:sta klass. samt rättat latinska och svenska skriföfningar.

1:ste kollega mag:r M. C. Jungmarker (28 timmar i veckan) uti kristendom i 1:sta och 2:dra klass., historia och geografi, naturvetenskap samt välskrifning i 1:sta och 2:dra klass.

2:dre kollega mag:r C. O. N. Dahlgren (28 timmar i veckan) uti matematik, tyska och engelska språken samt rättat skriföfningar i dessa språk.

Öfningslärare: kantor Landahl (4 timmar i veckan) undervisat uti *sång*, med ungdomen fördelad i 2:ne afdelningar.

mamsell Wilhelmina Bratt (3 timmar i veckan) uti *teckning*, 1 timme med hvarje klass.

skolläraren P. Bladh (6 timmar i veckan) uti *gymnastik*, med ungdomen fördelad i 2:ne afdelningar.

B) *Lärarne.*

Klassföreståndare: rektor för 3:dje, 1:ste kollega för 2:dra och 2:dre kollega för 1:sta klassen.

C) *Lärjungarne.*

1) Inskrifne, höstterminen: 4 lärjungar, af hvilka 3 åtnjutit enskild undervisning och 1 vid Kongsbacka läroverk.

vårterminen: 6 lärjungar, hvilka alla åtnjutit enskild undervisning.

2) Afgångne, höstterminen: 5 lärjungar, af hvilka 3 till högre elem.-lärov., 2 till näringarne.

3) Skolafgift till läroverkets *materiel*,

höstterminen: erlagd af 8 lärjungar; derifrån befriade 23.

vårterminen: d:o af 10 d:o; d:o d:o 25.

4) d:o till läroverkets *byggnadsfond*,

höstterminen: erlagd af 7 lärjungar; derifrån befriade 24.

vårterminen: d:o af 11 d:o; d:o d:o 24.

5) Ynglingar, som läsa latin, voro höstterminen 3, vårterminen 2.

6) Antal för vårterminen: i 1:sta klassen 10, i 2:dra 14, i 3:dje 11; summa 35.

I afseende på härkomst äro af dessa lärjungar: tjänstemäns söner 6, borgares och andre näringsidkares söner 19, hemmanssegares och arbetares söner 8, 2:ne lärjungars härkomst okänd; summa 35.

Hemlexor hafva så beräknats för 3:dje klassen, att lärjungar med vanliga naturanlag derför samt för skriftliga arbeten behöft använda 2:ne timmar dagligen; för 2:dra klassen så, att lärjungarne der behöft en timme dagligen.

D) *Skollokalen*

är försedd med gasledning.

E) *Undervisningsmaterielen*

är bibehållen med obetydlig tillökning.

F) *Examina.*

Höstterminen afslutades den 19 dec. genom examen, hvarvid herrar skolans inspektor prosten mag:r A. Nattsén, kammarherren, R. S. O., C. A. Virgin, borgmästaren S. P. Walberg och provincialläkaren doktor G. F. Berggren varit af h. h. eforus anmodade att närvara.

Vårterminen kommer att afslutas genom examen, i närvaro af ofvannämnde herrar, lördagen den 10 juni kl. 10—1, hvarefter flyttning förrättas jemte utdelning af premii- och fattigmedel. Slutöfning i gymnastik anställs kl. 4 e. m.

IV. Enklassiga pedagogien i Ulricehamn.

(Berättelsen lemnad af pedagogen P. G. Holmlund.)

A) Undervisningen.

1) *Lästerminernas början och slut*: höstterminen börj. d. 25 aug.; slut. d. 22 dec.
vårterminen börj. d. 19 jan.; slut. d. 8 juni.

2) *Dagliga lärotiden*: 4 timmar på förmiddagen och 1½ timme på eftermiddagen.

Under den kalla årstiden har skolgudstjenst förrättats af läraren hvarje söndag. Detta har äfven en och annan gång varit fallet under den varmare tiden, emedan inga för skolorngdomen bestämda bänkar ännu finnas i kyrkan.

I exercis hafva ynglingarne under den blidare årstiden hvarje onsdags och lördags af-ton blifvit öfvade af en bland frivilliga skarpskyttekårens medlemmar, handelsbokhållaren B. Hagberg, efter välvilligt åtagande.

3) *Begagnade läroböcker*:

I Kristendom: katekesen;

Biblisk historia: Åkerbloms och Eklundhs läroböcker;

Modersmålet: Filéns grammatik och Bjurstens läsebok;

Tyska språket: Flachs grammatik och läsebok samt Schillers Gesch. des 30-jähr. Kriegs;

Engelska språket: May's lärobok;

Mathematik: Zweigbergks arithmetik och Ekmans geometri;

Naturvetenskap: Arrhenii "Botanikens första grunder" och Sundevalls zoologi;

Svensk historia: Alanders läro- och läsebok;

Allmän d:o: Alanders lärobok;

Geografi: Palmblads lärobok.

Uti dessa läroböcker hafva följande stycken blifvit genomgångna:

Nedra afdelningen:

Kristendom. Katekes: till 3:dje hufvudstycket. Valda psalmer.

Biblisk historia: hela efter Åkerblom.

Modersmålet. Form-, sats- och rättstafningslära. Rättskrifningsöfningar.

Mathematik. Arithmetik: de 4 räknesätten i enkla tal, bråk och decimalbråk. 1 lärjunge t. o. m. enkel regula de tri.

Naturvetenskap. Fysisk geografi: det allmännaste om verdensdelarne; Sveriges, Norges och Danmarks fysiska geografi. Insamling af växter.

Historia och Geografi. Svenska konungalängden. Sveriges, Norges och Danmarks politiska geografi.

Öfra afdelningen:

Kristendom. Katekes, repeterad. En del af Luc. evangelium. Bibelkateketiska öfningar och psalmer. Vid de dagliga bönestunderna hafva för båda afdelningarne Matth. och Marc. evang. blifvit genomgångna och förklarade. Biblisk historia, repeterad efter Eklundh.

Modersmålet. Form-, sats-, interpunktions- och rättstafningslära. Rättskrifningsöfningar. Öfning att återgifva lästa och muntligen meddelade berättelser. Smärre skrifliga uppsatser.

Tyska. Grammatik: formläran och det viktigaste af syntaxen. 19 stycken i läseboken. 1 lärjunge 30 sidor i Schiller. Skriföfningar på lärorummet.

Engelska. Hela läroboken. Skriföfningar.

Mathematik. Arithmetik: hela läroboken.
Geometri: 4 böcker.

Naturvetenskap. Botanik: hela läroboken, samt insamling och beskrifning af omkring 100 växtarter. Zoologi, till foglarne.

Historia. Svenska: hela läroboken. T. o. m. Gustaf Wasa i läseboken.
Allmän: repetition.

Geografi. Repetition af läroboken.

B) Lärare.

Pedagog: Pehr Gust. Holmlund.

C) Lärjungarne.

- 1) Inskrifne: höstterminen 4, vårterminen 5.
- 2) Afgångne: vårterminen 1, anställd vid postverket.
- 3) Skolafgift, höstterminen: erlagd af 7 lärjungar; derifrån befriade 7.
vårterminen: d:o af 7 d:o; d:o 12.

I afseende på härkomst äro af de under vårterminen närvarande 19 ynglingarne: 1 son af adelsman, 2 ofrälse militärers söner, 15 borgares och andre näringsidkares söner, 1 son af hemmansegare.

D) Skollokalen

undergick under förra årets sommar en grundlig reparation, hvarefter på skolkassans bekostnad ny inredning anskaffats.

E) Undervisningsmaterielen

har under året blifvit ökad med inköpte exemplar af Areschougs botanik, Palmblads geografi, Eklundhs bibliska historia, Bjurstens läsebok, Alanders läsebok, Heinrichs tysk-svenska lexikon, Mentzers och Engdahls förskrifter, Kyléns rättstafnings- och satslära, hvarjemte början till ett herbarium, utgörande några hundra växter, af läraren samlats och ordnats efter Linnés system. Äfven har läraren till skolan gifvit några af honom ritade kartor öfver de serskilda verldsdelarne jemte globkarta och karta öfver Sverige—Norge.

F) Examina.

Höstterminen, som börjades den 25 aug., afslutades den 22 dec. genom examen, som bevitnades af kyrkoherden mag:r G. A. Sundborg, häradshöfdingen G. Stenberg och borgmästaren H. Lundqvist.

Vårterminen, börjad den 19 jan., skall afslutas den 8 juni. Till examens öfvervarande äro inbjudne: kyrkoherden mag:r G. A. Sundborg, kaptänen och postmästaren, riddaren S. J. Hammarstrand, borgmästaren H. Lundqvist samt kronofogden A. R. Sandberg.